

Úvod do ekonomie

Týden 5

Tomáš Cahlík

Obsah

Evropská ekonomická integrace

- Proces prohlubování EU
- Proces rozšiřování EU
- Základní fungování EU
- Ekonomická geografie a regionální politika EU
 - Zkouškové otázky, Informační zdroje a Navazující kurzy na IES FSV

- Od 2. světové války formovaly Evropu dva základní procesy:
 - Prohlubování EU
 - Rozšiřování EU
- Třetím důležitým procesem, který se přidal v 90. letech, byla transformace ve východní Evropě

Prohlubování EU

- Evropská Unie není založená na ústavě, je založená na smlouvách mezi státy.
- První poválečné smlouvy se týkaly integrace sektorů, které byly tehdy důležité pro zbrojní průmysl
 - Evropské společenství uhlí a oceli
 - Euratom

Prohlubování EU

- Dalším stupněm integračního procesu bylo vytvoření zóny volného obchodu a celní unie v roce 1968.
- Jednotný evropský akt: smlouva v roce 1986 cílila na vytvoření jednotného vnitřního trhu s volným pohybem nejen zboží a služeb, ale i výrobních faktorů a finančního kapitálu, do konce roku 1992.

Prohlubování EU

- Maastrichtská smlouva v roce 1993 cílila na zavedení jednotné měny a společné monetární politiky. Postupem času na základě této smlouvy vznikla Eurozóna.
- K úplné ekonomické integraci chybí zavedení společné fiskální politiky.
- Paralelně k ekonomické integraci probíhá v některých oblastech politická integrace.

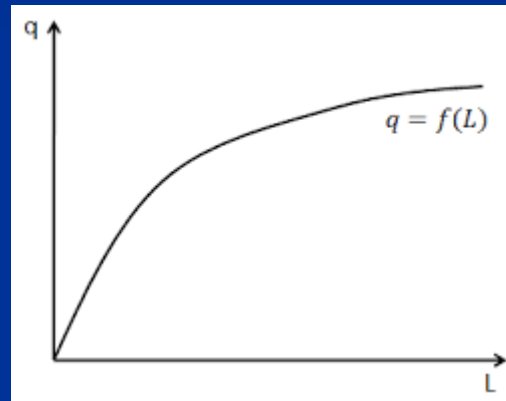
Prohlubování EU

■ Diskuzní otázky:

- Je dobré pokračovat v prohlubování integrace?
- Jaké jsou výhody a nevýhody zóny volného obchodu v porovnání s protekcionsmem?
- Jaké jsou výhody a nevýhody celní unie v porovnání se zónou volného obchodu?
- Jaké jsou výhody a nevýhody volného pohybu výrobních faktorů (práce a kapitálu?)
- Jaké jsou výhody a nevýhody měnové unie?

Prohlubování EU

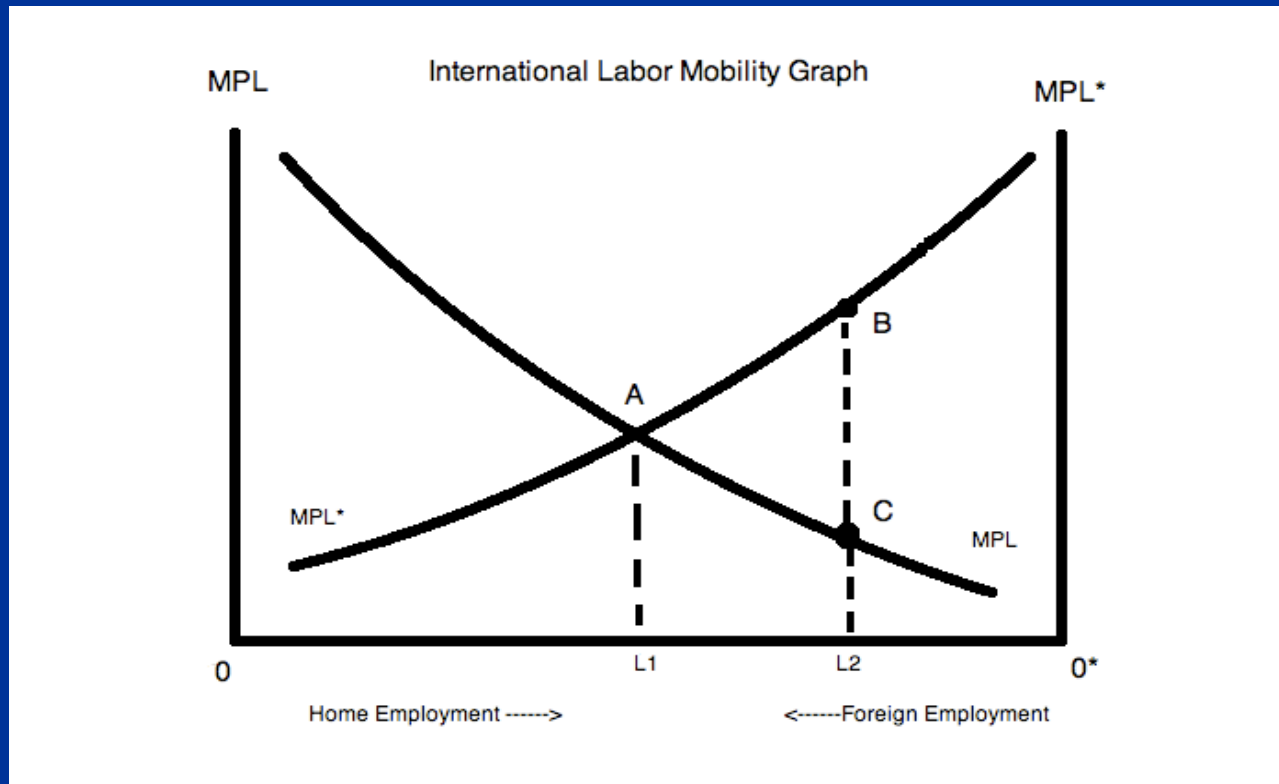
- Analýza pohybu výrobních faktorů
 - Produkční funkce (L – pracovní síla, q – vyrobené množství)

- Klesající mezní produktivita
 - Předpokládáme, že přírůstek vyrobeného množství se s každým dalším pracovníkem zmenšuje. Vysvětlení je v tom, že ostatní výrobní faktory začínají být nadměrně využívány.

Prohlubování EU

- Analýza pohybu výrobních faktorů
 - Po umožnění volného pohybu pracovní síly se celková produkce zvýší o trojúhelník ABC.

Prohlubování EU

- **Analýza pohybu výrobních faktorů**
 - **Klesající mezní produktivitu**
předpokládáme nejen u práce, ale u všech výrobních faktorů. Čím více se uvolní jejich pohyb, tím větší přírůstek výroby ceteris paribus (nic jiného se nezmění) nastane.

Prohlubování EU

- **Maastrichtská kritéria pro vstup do Eurozóny**
 - **Míra inflace příliš se neliší od míry inflace v Eurozóně**
 - **Důvodem je to, že inflace se promítá do úrokové míry**
 - **Úroková míra příliš se neliší od úrokové míry v Eurozóně**
 - **Důvodem je snaha zabránit velkým kolísáním na měnovém trhu způsobeném spekulativním kapitálem**

Prohlubování EU

- **Maastrichtská kritéria pro vstup do Eurozóny**
 - **Nízký deficit státního rozpočtu**
 - Deficit je financován půjčkami. Cena půjček je úroková míra. Vysoká poptávka po půjčkách zvyšuje cenu půjček – úrokovou míru (viz předešlé kritérium).
 - **Nízký státní dluh**
 - Vysoký státní dluh opět zvyšuje úrokovou míru

Prohlubování EU

- **Maastrichtská kritéria pro vstup do Eurozóny**
 - Země má dva roky před vstupem do Eurozóny zafixován měnový kurz vůči euru
 - V podstatě test toho, jestli někde není problém. Po dvou letech je pak změna měny jen technický problém.

Rozšiřování EU

- ❑ Evropská Unie má na svých stránkách připravené různé prezentace, ze kterých jsou některé následující slidy
- ❑ Evropská unie stanovila v tzv. Kodaňských kritériích (1992) podmínky pro vstup do Evropské unie:
 - Fungující demokracie
 - Fungující tržní ekonomika
 - Zakomponování pravidel přijatých Evropskou unií do legislativního systému země.

Rozšíření: z šesti na 28 zemí

- 1989** Pád Berlínské zdi a konec komunismu
Hospodářská pomoc EU - program Phare
- 1992** Stanovena kritéria pro členství v EU:
• demokratický systém a právní stát
• fungující tržní ekonomika
• schopnost provádět předpisy EU
- 1998** Začínají formální jednání o rozšíření
- 2002** Kodaňský summit souhlasí s velkým rozšířením o 10 nových zemí.
- 2004** Deset nových členů EU: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko
- 2007** Členy EU se stávají Bulharsko a Rumunsko
- 2013** Chorvatsko se připojuje 1. července

Země	Rozloha (x 1000 km ²)	Počet obyvatel (milióny)	Bohatství (hrubý domácí produkt na osobu)
Bosna a Hercegovina	51	3,8	7 800
Černá Hora	14	0,6	10 600
KOSOVO podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244	11	1,8	:
Bývalá jugoslávská republika Makedonie	25	2,1	10 000
Albánie	28	2,9	7 800
Srbsko	77	7,2	9 600
Turecko	783	77,7	14 400
28 zemí EU dohromady	4 272	508,2	27 400

Rozšiřování EU

- Diskuzní otázka:
 - Jaké jsou ekonomické a jiné výhody a nevýhody rozšiřování EU?
 - Z pohledu EU
 - Z pohledu přistupující země

- 1952** Evropské společenství uhlí a oceli
- 1958** Římské smlouvy:
- Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
 - Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM)
- 1987** Jednotný evropský akt: Jednotný trh
- 1993** Smlouva o Evropské unii – Maastricht
- 1999** Amsterodamská smlouva
- 2003** Niceská smlouva
- 2009** Lisabonská smlouva

Je závazná pro všechny činnosti EU
54 článků pod 6 hlavami:

Důstojnost

Svobody

Rovnost

Solidarita

Občanská práva

Soudnictví

Základní fungování EU

- Projděte si prezentace EU a web EU a udělejte si představu o následujících bodech:
 - Instituce EU (všimněte si jiného významu slova „instituce“ zde a v „institucionální ekonomii“)
 - Jak vznikají právní předpisy EU
 - Oblasti politiky EU, zejména:
 - Cła
 - Hospodářské a měnové záležitosti
 - Jednotný trh
 - Regionální politika
 - Rozpočet

Ekonomická geografie a regionální politika EU

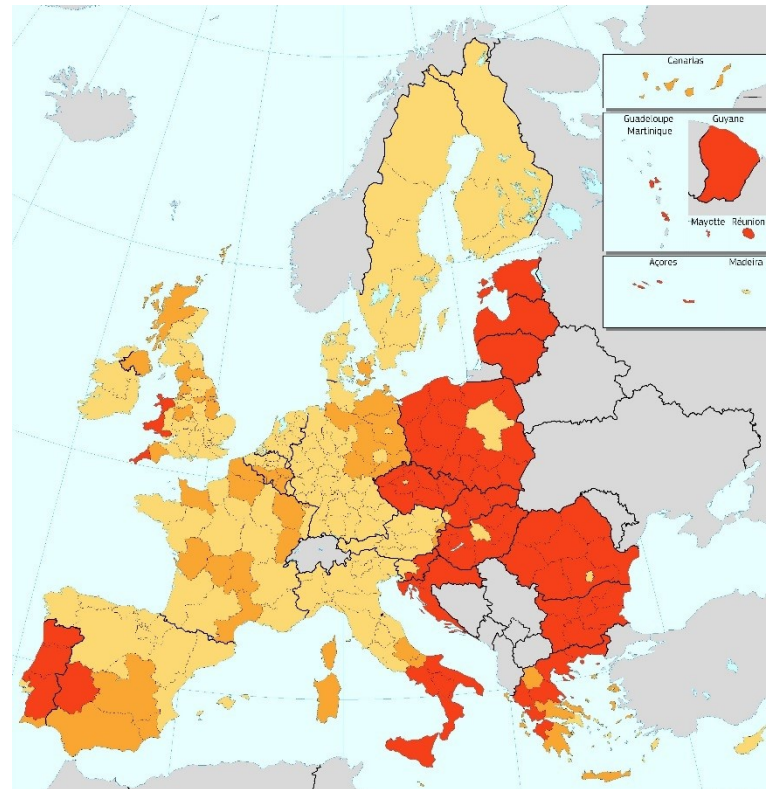
- Méně rozvinuté a rozvinutější oblasti EU jsou zajímavě geograficky rozloženy. Jak se dá toto rozložení vysvětlit?

2014–2020: Investice ve výši 352 miliard EUR směřující do infrastruktury, podniků, životního prostředí a vzdělávání pracovníků jako podpora chudších regionů a občanů

- Regionální fond
- Sociální fond
- Fond soudržnosti

- Méně rozvinuté regiony: HDP na hlavu nižší než 75 % průměru EU
- Přechodové regiony: HDP na hlavu od 75 % do 90 % průměru EU
- Více rozvinuté regiony: HDP na hlavu vyšší než 90 % průměru EU

Ekonomická geografie a regionální politika EU

- Tzv. Nová ekonomická geografie nabízí zajímavé vysvětlení toho, proč se ekonomická aktivita koncentruje v centrech a proč bývají méně rozvinuté oblasti na geografických periferiích.
- Proti sobě působí dvě síly:
 - Ty, které rozptylují ekonomickou aktivitu (např. drahé nájemy, vysoké ceny služeb, silná konkurence)
 - Ty, které podporují prostorovou koncentraci
 - zvyšováním poptávky v centru
 - snižováním nákladů v centru

Ekonomická geografie a regionální politika EU

- ❑ Zvyšování poptávky v centru: větší poptávka v centru => firmy se stěhují do centra, aby snížily přepravní náklady => mzdy v centru rostou => poptávka v centru roste a kruh se uzavírá
- ❑ Snižování nákladů v centru: větší konkurence v centru snižuje ceny meziproduktů => to snižuje náklady výroby a motivuje firmy ke stěhování do centra => konkurence v centru se zvyšuje a kruh se uzavírá

Ekonomická geografie a regionální politika EU

- Diskuzní otázka: Jaké je opodstatnění příspěvků z evropských fondů do různých zemí či oblastí? Jaké problémy jsou spjaté s těmito transfery?

Zkouškové otázky

1. Popište proces prohlubování EU a vysvětlete jeho logiku.
2. Popište proces rozšiřování EU a vysvětlete jeho logiku.
3. Popište základní fungování EU.
4. Vysvětlete pomocí nové ekonomické geografie argumentaci pro regionální politiku EU. Jaký smysl a jaké problémy vidíte v příspěvcích EU do různých zemí a oblastí?

Informační zdroje

- Proces prohlubování EU
- Proces rozšiřování EU
- Základní fungování EU
- Ekonomická geografie a regionální politika EU
 - Pro všechny body tato prezentace a brouzdání po webu (zejména web EU)

Navazující kurzy na IES FSV

- Evropská ekonomická integrace